

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 29/21
Люксембург, 2 март 2021 г.

Решение по дело C-746/18
H. K/Prokuratuur

Достъпът, за целите на наказателни разследвания, до съвкупност от данни от електронни съобщения за трафика или за местонахождението, позволяващи да се направят точни изводи относно личния живот, е разрешен само с цел борба с тежката престъпност или за предотвратяване на сериозни заплахи за обществената сигурност

Освен това правото на Съюза не допуска национална правна уредба, която оправомощава прокуратурата да разреши достъпа на публичен орган до тези данни за целите на наказателно разследване

Срещу Н. К. е образувано наказателно производство в Естония с обвинения за кражба, използване на банкова карта на трето лице и упражняване на насилие спрямо лица, участващи в съдебно производство. Н. К. е осъдена за тези престъпления от първоинстанционен съд на лишаване от свобода за две години. Впоследствие присъдата е потвърдена от апелативния съд.

Протоколите, на които се основава констатацията на тези престъпления, са били изготвени по-конкретно въз основа на лични данни, събрани в рамките на доставката на електронни съобщителни услуги. Riigikohtus (Върховен съд, Естония), до който Н. К. подава касационна жалба, изразява съмнения относно съвместимостта с правото на Съюза¹ на условията, при които разследващите служби са получили достъп до тези данни.

Тези съмнения се отнасят, на първо място, до въпроса дали продължителността на периода, за който разследващите служби са получили достъпа до данните, е критерий, позволяващ да се прецени тежестта на намесата, която този достъп представлява в основните права на засегнатите лица. Така, когато този период е много кратък или обемът на събраните данни е много ограничен, запитващата юрисдикция се пита дали целта за борба с престъпността като цяло, а не само за борба с тежката престъпност, може да обоснове подобна намеса. На второ място, запитващата юрисдикция има съмнения относно възможността естонската прокуратура, с оглед на различните задачи, които са ѝ възложени с националната правна уредба, да се счита за „независим“ административен орган по смисъла на решение *Tele2 Sverige и Watson и др.*², който може да разреши достъпа на разследващия орган до съответните данни.

С решението си, произнесено в голям състав, Съдът приема, че Директивата „личен живот и електронни комуникации“, разглеждана с оглед на Хартата, не допуска национална правна уредба, позволяваща достъпа на публични органи до данни за трафик или данни за

¹ По-конкретно с член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 2002 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 36, стр. 63), изменена с Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година (ОВ L 337, 2009 г., стр. 11) (наричана по-нататък Директива „личен живот и електронни комуникации“), във връзка с членове 7, 8 и 11 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

² Решение от 21 декември 2016 г., *Tele2 Sverige и Watson и др.*, [C-203/15 и C-698/15](#), т. 120; вж. също Прессъобщение № [145/16](#).

местонахождение, които могат да предоставят информация за комуникациите, извършени от ползвател на средство за електронна комуникация, или за местонахождението на използваните от него крайни устройства, и да позволят да се направят точни изводи относно неговия личен живот за целите на предотвратяването, разследването, разкриването и преследването на престъпления, без този достъп да е ограничен до производствата за борба с тежката престъпност или до предотвратяването на сериозни заплахи за обществената сигурност. Според Съда продължителността на периода, за който е поискан достъпът до тези данни, и обемът или видът на наличните данни за подобен период, нямат отражение в това отношение. Освен това, Съдът счита, че същата тази директива, разглеждана с оглед на Хартата, не допуска национална правна уредба, оправомощаваща прокуратурата да разреши достъпа на публичен орган до данните за трафик и до данните за местонахождение за целите на наказателно разследване.

Съображения на Съда

Що се отнася до условията, при които достъпът до запазените от доставчиците на електронни съобщителни услуги данни за трафик и данни за местонахождение може да се предостави с цел предотвратяване, разследване, разкриване и преследване на престъпления, на публични органи в изпълнение на мярка, приета на основание Директивата „личен живот и електронни комуникации“³, Съдът припомня постановеното от него в решение *La Quadrature du Net* и др.⁴. Така тази директива позволява на държавите членки да приемат, наред с останалото, с тази цел законодателни мерки, целящи да ограничат обхвата на предвидените в тази директива права и задължения, по-специално задължението да се гарантира поверителността на съобщенията и на данните относно трафика⁵, само при спазване на общите принципи на правото на Съюза, сред които е принципът на пропорционалност, и на основните права, гарантирани с Хартата⁶. В тази връзка директивата не допуска законодателни мерки, налагащи на доставчиците на електронни съобщителни услуги, превантивно общо и неизбирателно запазване на данни за трафик и на данни за местонахождение.

Що се отнася до целта за предотвратяване, разследване, разкриване и преследване на престъпления, преследвана от разглежданата в главното производство правна уредба, в съответствие с принципа на пропорционалност Съдът счита, че единствено борбата с тежката престъпност и предотвратяването на сериозни заплахи за обществената сигурност могат да обосноват достъпа на публичните органи до съвкупност от данни за трафик или данни за местонахождение, които могат да позволят да се направят точни изводи за личния живот на засегнатите лица, без други фактори, свързани с пропорционалността на подобно искане за достъп, като продължителността на периода, за който се иска достъп до подобни данни, да имат за последица целта за предотвратяване, разследване, разкриване и преследване общо на престъпления да оправдае подобен достъп.

Що се отнася до правомощието, дадено на прокуратурата да разрешава достъпа на публичен орган до данните за трафика и данните за местонахождението, за да ръководи наказателно разследване, Съдът припомня, че националното право трябва да определи условията, при които доставчиците на електронни съобщителни услуги са длъжни да предоставят на компетентните национални органи достъп до данните, с които разполагат. При все това, за да изпълни изискването за пропорционалност, подобна правна уредба трябва да предвижда ясни и точни правила, които да уреждат обхвата и прилагането на разглежданата мярка и да налагат минимални изисквания, така че лицата, чиито лични данни са засегнати, да разполагат с достатъчни гаранции, позволяващи ефикасна защита на тези данни срещу рискове от злоупотреби. Тази уредба трябва да е задължителна по вътрешното право и да посочва обстоятелствата и условията, при които може да се

³ Член 15, параграф 1 от Директива „личен живот и електронни комуникации“.

⁴ Решение от 6 октомври 2020 г., *La Quadrature du Net* и др., [C-511/18](#), [C-512/18](#) и [C-520/18](#), т. 166-169; вж. също Прессъобщение № [123/20](#).

⁵ Член 5, параграф 1 от Директива „личен живот и електронни комуникации“.

⁶ По-специално членове 7, 8 и 11, както и член 52, параграф 1 от Хартата.

приложи мярка за обработване на подобни данни, като по този начин гарантира ограничаването на намесата до строго необходимото.

Според Съда, за да се гарантира на практика пълното спазване на тези условия, от съществено значение е достъпът на компетентните национални органи до запазените данни да се предоставя след предварителен контрол, осъществяван или от юрисдикция, или от независима административна структура, и решението на тази юрисдикция или на тази структура да се постановява след мотивирана молба на тези органи, подадена по-специално в рамките на наказателни производства за предотвратяване, разкриване или наказателно преследване на престъпления. В надлежно обосновани спешни случаи контролът трябва да бъде осъществен в кратък срок.

В това отношение Съдът уточнява, че предварителният контрол изисква, наред с останалото, юрисдикцията или административната структура, натоварена с извършването на този контрол, да разполага с всички правомощия и да представи всички необходими гаранции, за да осигури съвместяване на различните разглеждани интереси и права. Що се отнася по-специално до наказателно разследване, подобен контрол изисква тази юрисдикция или структура да е в състояние да осигури справедливо равновесие между, от една страна, интересите, свързани с нуждите на разследването в рамките на борбата с престъпността, и от друга страна, основните права на зачитане на личния живот и на защита на личните данни на лицата, чиито данни са засегнати от достъпа. Когато този контрол се извършва не от юрисдикция, а от независима административна структура, същата трябва да се ползва със статут, който ѝ позволява при упражняването на нейните функции да действа по обективен и безпристрастен начин и да бъде за тази цел защитена от всякакво външно влияние.

Според Съда от това следва, че изискването за независимост, на което трябва да отговаря административната структура, натоварена с упражняването на предварителния контрол, налага тази структура да има качеството на трето лице по отношение на лицето, което иска достъп до данните, така че първата да е в състояние да упражнява този контрол обективно и безпристрастно, без каквото и да било външно влияние. По-специално в наказателноправната област изискването за независимост предполага структурата, на която е възложен този предварителен контрол, от една страна, да не участва в провеждането на въпросното наказателно разследване и от друга страна, да заема неутрално положение по отношение на страните в наказателното производство. Не е такъв обаче случаят на прокуратура, която ръководи производството по разследване и евентуално представлява държавното обвинение, какъвто е случаят на естонската прокуратура. От това следва, че прокуратурата не е в състояние да осъществи горепосочения предварителен контрол.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Кадри от обявяването на решението са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106